

Секція: 20 - Соціально-історичні науки

3. Соціологія. 3.2. Методологія, методи, техніки і процедури теоретичного та емпіричного соціологічного пізнання

АНОТОВАНИЙ ЗВІТ (проміжний) за фундаментальним науковим дослідженням

Назва: Методика моніторингу стану та відмінностей соціальної напруженості в регіонах України

Керівник роботи: Судаков Володимир Іванович

Номер державної реєстрації: 0116U004783

Повна назва організації-виконавця: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Назва пріоритетного тематичного напрямку організації-виконавця: 1. Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України та сталого розвитку суспільства і держави. 1.5. Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук.

Строки виконання: початок - 01.03.2016, закінчення - 31.12.2018

Обсяг коштів, виділених на виконання НДР, за весь період (згідно із запитом / фактичний):
1 092,400 / 544,400 тис. гривень.

1. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЗАПИТУ

1.1. Проблема, на вирішення якої було спрямовано дослідження, обґрунтування щодо актуальності: Актуальність теми дослідження визначається необхідністю наукового вивчення феномену соціальної напруженості в сучасному українському суспільстві і конструюванні науково обґрунтованих методик її фіксації та вимірювання. Наукова проблеми дослідження відображує суперечності між потребами в комплексному реформуванні функціональних режимів практично всіх основних інститутів сучасного українського суспільства, що породжують ризики зростання соціальної напруженості в Україні та її регіонах та відсутністю науково обґрунтованої теоретичної концепції феномену та процесу соціальної напруженості, як наукової бази методики емпіричного вивчення структурних та динамічних характеристик даного феномену та процесу. У даному зв'язку важливим стратегічним дослідницьким напрямком є ідентифікація феноменальних та процесуальних ознак соціальної напруженості, вимірювання її стану та багаторівневий аналіз у взаємозв'язку соціальної напруженості із ключовими соціально-політичними процесами у суспільстві. Тематика соціологічного вивчення стану та відмінностей соціальної напруженості в Україні та її регіонах лежить в руслі інноваційних досліджень процесів структурації та трансформаційної динаміки українського суспільства. Суспільний запит на фундаментальні та прикладні дослідження соціальної напруженості як атрибутивного соціального явища та процесу суспільного життя має чітку прагматичну спрямованість, оскільки його здійснення сприятиме більш цілеспрямованому подоланню стримуючих соціальний розвиток українського суспільства стагнаційних процесів.

1.2. Об'єкт і предмет дослідження.: Об'єкт: соціальна напруженість як соціальне явище та процес суспільного життя.

Предмет дослідження: парадигмальні стратегії соціологічної концептуалізації соціальної напруженості та системні моделі емпіричних показників ідентифікації її стану.

1.3. Мета і основні завдання дослідження: Мета роботи: розробка теоретико-методологічних засад ідентифікації системи емпіричних показників методики моніторингу стану та відмінностей соціальної напруженості в регіонах України.

Завдання дослідження:

- розкрити теоретичний та методологічний потенціал основних парадигмальних стратегій концептуалізації соціальної напруженості як явища та процесу суспільного життя в світовій та вітчизняній соціології;
- визначити теоретичні та методологічні засади системного підходу для побудови концептуальної моделі соціальної напруженості;
- здійснити аналіз дослідницьких напрямків розробки системної моделі показників соціальної

напруженості в практиках новітніх емпіричних соціологічних досліджень..3. Мета і основні завдання дослідження.

1.4. У випадку, якщо відбувалися коригування мети, предмету дослідження, основних завдань, відхилення від запланованого календарного плану роботи - описати це у звіті: Відхилень у плані немає.

2. ОПИС ПРОЦЕСУ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Описати підходи щодо проведення досліджень, визначити, у чому полягає їх новизна: Методи дослідження: методологічною основою дослідження є стратегія реалізації інтегрального теоретичного синтезу, спрямованого на з'ясування сутнісних ознак концепту соціальної напруженості, а також на розробку каузально-емпіричної моделі соціальної напруженості; при визначенні специфіки дослідницьких напрямків розробки системної моделі показників соціальної напруженості в практиках новітніх емпіричних соціологічних досліджень були використані загальнонаукові методи: аналіз, індукція, дедукція, типологія, моделювання, а також спеціалізовані методика системного та структурно-функціонального аналізу.

2.2. Розкрити основні ідеї дослідження, яким чином вони втілювались: В новітній теоретичній соціології даються різні за змістом концептуальні інтерпретації поняття "соціальної напруженості". Однак, спроби концептуального виокремлення основних онтологічних характеристик даного поняття на даний час не призвели до конструктивних результатів, оскільки в різних соціологічних парадигмах дане поняття по суті тлумачиться синонімом таких категорій як "соціальний конфлікт", "аномія", "соціальний протест", "девіантна поведінка" та ін. На основі інноваційної ідеї інтегрального теоретичного синтезу було здійснено уточнення онтологічних характеристик соціальної напруженості, внаслідок чого, була аргументована нова ідея наукового розуміння соціальної напруженості не лише як процесуального, але і як атрибутивного явища суспільного життя. Саме акцент на аналізі феноменальних характеристик соціальної напруженості дозволив представити нову концептуальну модель даного явища, яка базується на ідеї пояснення основних детермінуючих та репродуктивних засад соціальної напруженості. Важливою новою науковою ідеєю даної концептуальної моделі є розуміння, що основоположними структурними механізмами соціальної напруженості є соціальна деривація та соціальна ексклюзія. Функціональна специфіка даних механізмів повинна досліджуватися на основі спеціалізованої системи емпіричних показників, сукупність яких дозволяє визначити стан соціальної напруженості в конкретному суспільстві.

2.3. Навести основні гіпотези, які лягли в основу дослідження, як вони підтверджувались або спростовувались, перетворювались на теорію чи концепцію: В реалізації інтегрального теоретичного синтезу, була підтверджена гіпотеза стосовно важливості реалізації дослідницького потенціалу деприваційної парадигми (Т.Гарр), а також гіпотези дисфункціональності недовіри (М.Доган). Важливою науковою гіпотезою дослідження є гіпотеза та ідея З.Баумана стосовно посилення процесу індивідуалізації суспільного життя . Зокрема, аргументовано, що даний процес суттєво посилює конфліктогенний потенціал інтерактивних практик соціальної інклюзії та соціальної ексклюзії як специфічних детермінант соціальної напруженості.

2.4. Представити нові або оновлені методи та засоби, методика та методологію досліджень, що створені авторами у ході виконання роботи; обґрунтувати, чим вони відрізняються від наявних: Новою методологічною основою дослідження слугує розроблена стратегія інтегрального теоретичного синтезу, яка спрямована на з'ясування сутнісних ознак концепту соціальної напруженості. Дана стратегія має суттєві дослідницькі переваги відносно інших відомих стратегій теоретичного синтезу в соціології, зокрема, формального, тематичного та категоріального синтезу, які дають можливість фіксації лише фрагментальних онтологічних характеристик соціальної напруженості.

2.5. Описати особливості структури та складових проведення дослідження: Складність і багатовимірність феноменальних та процесуальних характеристик соціальної напруженості зумовили багатоаспектний характер дослідження. Дана обставина зумовила організацію проведеного наукового дослідження соціальної напруженості на першому його етапі на трьох основних аналітичних рівнях: 1) теоретико-методологічному; 2) методико-інструментальному і 3) емпіричному (виокремлення та систематизація емпіричних показників соціальної напруженості). Це зумовило теоретико-методологічну і методичну (прикладну) спрямованість наукового пошуку.

3. ОДЕРЖАНІ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

3.1. Результати етапів (відповідно до технічного завдання) відобразити у таблиці:

Таблиця 1

Номер етапу, строки	Назва етапу згідно з техн. завданням	Заплановані результати	Отримані результати
1. з 01.03.2016 по 31.12.2016	Система емпіричних показників соціальної напруженості.	Буде проведено аналітичний огляд відповідних вітчизняних та зарубіжних методологічних практик та систематизовано джерельну бази проекту - критеріальні та класифікаційні показники соціальної напруженості. Буде побудовано концептуальну модель соціального напруження, зокрема: обґрунтування системи емпіричних показників соціальної напруженості.	Розкрито теоретичний та методологічний потенціал основних парадигмальних стратегій концептуалізації соціальної напруженості як явища та процесу суспільного життя в світовій та вітчизняній соціології як фундаментальної передумови ідентифікації системи емпіричних показників. Визначені теоретичні та методологічні засади системного підходу для побудови концептуальної моделі соціальної напруженості. Здійснено аналіз дослідницьких напрямків розробки показників соціальної напруженості в практиках новітніх емпіричних соціологічних досліджень, та розроблена формалізована системна модель емпіричних показників з 22 індикаторів.

3.2. Визначити, чи одержане нове знання та нове розуміння предмету дослідження, і сформулювати, у чому саме вони полягають. Розкрити зміст одержаного знання у вигляді детального представлення нових положень, суджень. Докладно розкрити форми одержаних результатів - навести описи теорій, концепцій, закономірностей, моделей, властивостей, механізмів які створено, змінено та/або доповнено у роботі:

Встановлено, що в теоретичній соціології ХХ та ХХІ століття сформувались різні парадигмальні напрямки дослідження соціальної напруженості, серед яких найбільш поширеними та впливовими є функціоналістська, конфліктологічна та інтеракціоністська парадигми. В концептуальних межах даних парадигм даються різні тлумачення причин, онтологічних проявів, функціональних і дисфункціональних наслідків соціальної напруженості. Важливою концептуальною перевагою запропонованої розробки є те, що реалізація в даному дослідженні методологічної стратегії інтегрального теоретичного синтезу дозволила здійснити експлікацію парадигмальних відмінностей, які ґрунтувались на концептуальних аргументах пріоритетного виокремлення та дослідження структурних або процесуальних характеристик соціальної напруженості. В результаті дослідження здійснено уточнення сутнісних ознак та запропоновано нове інтегральне визначення концепту соціальної напруженості як важливого поняття сучасної соціологічної теорії: соціальна напруженість - це інтегральна онтологічна характеристика суспільства як соціальної системи, яка відображає певний відносний рівень її стабільності та функціонально проявляється в загостренні соціальних відносин конкретного суспільства, викликаних незадоволеністю потреб, інтересів та цілей індивідуальних та колективних суб'єктів суспільного життя.

Аргументовано, що запропоноване визначення сприяє формуванню теоретичних та методологічних засад побудови системної концептуальної моделі соціальної напруженості.

Доведено, що базовими компонентами такої моделі повинні бути взаємообумовлені різнофакторні підсистеми зовнішніх та внутрішніх чинників які характеризують: 1) соціальні контексти подій, які спричинюють наявний стан та зростання соціальної напруженості 2) симптоми соціальної напруженості (емоційні, соціальні ментальні, поведінкові); 3) процеси взаємодій та комунікацій, які відображують об'єктивний та суб'єктивний адаптивний ресурс толерантного співіснування соціальних суб'єктів та їх протестний потенціал. Така дослідницька орієнтація загалом сприяє подоланню концептуальних обмеженостей поширених в західній та вітчизняних соціології односторонніх схем соціальної напруженості.

Доведено, що в переважній більшості існуючих досліджень емпіричні показники соціальної напруженості відображують таку ситуацію соціальних взаємодій, що не дозволяє людям задовольняти свої потреби та ефективно реалізувати власні інтереси та бажання. Визначено, що формалізована система емпіричних показників соціальної напруженості загалом повинна включати більш широке коло емпіричних показників, які відображують: 1) загальне невдоволення соціальних суб'єктів наявною в суспільстві ситуацією; 2) їхнє невдоволення можливостями свого впливу на ситуацію; 3) невдоволення діями тих персоніфікованих соціальних сил, які, за уявленнями суб'єктів, здатні впливати на ситуацію; 4) ретроспективну оцінку минулого стану ситуації (чи тієї ситуації, яка їй передувала); 5) прогнозну оцінку майбутнього стану ситуації (чи тієї ситуації, що має прийти їй на зміну).

3.3. Визначити, які із результатів і як само були науково обґрунтовані та доведені, як вони пов'язані із закономірностями організації та розвитку природи, суспільства людини, їх взаємозв'язків. Чи є одержані результати достатньо надійними для різних контекстів застосування та використання: Розкрито теоретичний та методологічний потенціал основних парадигмальних стратегій концептуалізації соціальної напруженості як явища та процесу суспільного життя в світовій та вітчизняній соціології, як фундаментальної передумови ідентифікації системи емпіричних показників.

Визначені теоретичні та методологічні засади системного підходу для побудови концептуальної моделі соціальної напруженості.

Здійснено аналіз дослідницьких напрямків розробки показників соціальної напруженості в практиках новітніх емпіричних соціологічних досліджень та розроблена формалізована системна модель емпіричних показників з 22-х індикаторів.

3.4. Довести наукову новизну результатів на основі їх змістовного порівняння з існуючими аналогами у світовій науці, посилаючись на конкретні публікації. Список цих публікацій навести у Додатку 1. Довести переваги отриманих наукових результатів над аналогами, розмежуватись із суміжними науковими напрацюваннями світової спільноти вчених: В результаті реалізації дослідницьких завдань першого етапу одержані результати що містять наукову новизну, яка полягає в конкретизації існуючих теоретичних уявлень стосовно ідентифікації сутнісних ознак феномену та процесу соціальної напруженості. На відміну від більшості теоретичних підходів, відображених у працях Р.Мертон, Р.Дарендорфа, М.Догана, П.Штомпки, Є. Головахи, П.Акініної, І.Пирогова та ін. аргументовано, що соціальну напруженість недоцільно пояснювати як процес актуалізації виключно діяльнісних гострих форм конфліктних соціальних суперечностей та протестної поведінки. Доведено, що важливим є вивчення не лише процесуальних, але й структурних характеристик соціальної напруженості, які відображують різноманітні процеси актуалізації соціальних нерівностей, які можуть містити певний конфліктогенний потенціал, але не визначають механізми його актуалізації. Саме тому вперше соціальна напруженість визначена як відносний стан соціальної стабільності, яка впливає на розвиток динамічних процесів взаємодій між соціальними суб'єктами, які позначаються певними суперечностями. Важливим результатом є розроблена нова концептуальна модель соціальної напруженості, яка ґрунтується на ідеї комплексного врахування та вивчення репродуктивних детермінант соціальної напруженості якими виступають процеси соціальної депривації, соціальної інклюзії та соціальної ексклюзії. На основі аргументації системної єдності даних процесів здійснена розробка формалізованої системи емпіричних показників соціальної напруженості із 22 індикаторів. Представлена дослідницька стратегія відзначається інноваційним характером і не має аналогу в існуючих дослідженнях П.Ебота, Т. Гарра, Р.Делтона, К. Воллеса та ін.

4. ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ

4.1. Обґрунтувати цінність результатів для світової та вітчизняної науки та для

продовження фундаментальних та/або прикладних досліджень: Розроблена та представлена концептуальна модель соціальної напруженості слугує важливим пізнавальним та практичним інструментом при вирішенні дослідницького завдання ідентифікації емпіричних показників, система яких є важливою діагностичною та прогностичною основою розробки управлінських рішень та практичних заходів, спрямованих на підвищення ефективності соціальної політики, технологій гуманізації суспільного життя.

4.2. Довести цінність результатів для підготовки фахівців у системі освіти, зокрема вищої кваліфікації. Відокремити використання очікуваних результатів від науково-методичних завдань, що виконуються викладачами у межах їх основної педагогічної діяльності. Навести у Додатку 2 теми досліджень магістрантів (студентів), аспірантів і докторантів, кількість місяців їх роботи за темою з оплатою: Немає.

5. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ТЕМОЮ

Зараховуються виключно роботи, серед авторів яких 50% і більше належать до колективу виконавців, визначеного у Таблиці 9. Оцінюючи наукові праці на відповідність темі, меті, предмету та завданням дослідження, експерт має право не зараховувати їх у разі повної невідповідності.

5.1. Перелік опублікованих за темою статей в журналах, що індексуються БД Scopus та/або Web of Science Core Collection (WoS) (або Index Copernicus для соціогуманітарних наук):

5.2. Перелік опублікованих за темою англomовних статей та тез доповідей у матеріалах міжнародних конференцій, що індексуються БД Scopus або WoS (або Index Copernicus для соціогуманітарних наук): Немає.

5.3. Перелік опублікованих за темою статей у журналах, що входять до переліку фахових видань України, а також статей у закордонних журналах, які не увійшли до п.5.1 і 5.2 та охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності:

Таблиця 4

№	Повні дані про статті з веб-адресою електронної версії, або вихідні дані про охоронні документи; <u>підкреслити прізвища авторів</u> , які належать до списку виконавців
1	<u>Судаков В.І.</u> Суспільство без довіри: інноваційна стратегія наукового дослідження складної соціологічної проблеми // Вісник Київського національного університету .- Соціологія. - 2015.- № 1 (6).- С. 86-87. http://visnyk.soc.univ.kiev.ua/index.php/soc/article/view/17/11
2	<u>Судаков В.І.</u> Транснаціональні чинники посилення соціальної напруженості та соціально-технологічні стратегії гуманізації суспільного життя // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2015. - №4(29). - С.21-26. http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/715/616
3	<u>Судаков В.І.</u> Трансформація моделей зайнятості в умовах глобалізації соціального простору //Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. пр.: VII Міжнар. наук. конф. - К.: ІПК ДСЗУ 2016.- С. 321-328.
4	<u>Сірий Є.В., Нахабич М.А.</u> Позаелітні актори соціальних трансформацій: портретні штрихи (за матеріалами фундаментального дослідження) /Є.В.Сірий//. Зб. наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка: «Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки». Київ-Логос. 2015/16. Вип.2 (27) . с.45-58. http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/102/21
5	<u>Сірий Є.В.</u> Моніторингові розвідки соціальної напруженості в середовищі підприємницького прошарку: аналіз чинників /Є.В.Сірий// Зб. наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка: «Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки». Київ-Логос. 2015/16. Вип.4 (29). с.26-41. http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/513/420
6	<u>Сірий Є.В., Нахабич М.А.</u> Социологический портрет внеэлитных акторов социальных трансформаций в Украине// East European Scientific Journal/ Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe. 2016., volume 4. №9 (4), p.68-76. http://eesa-journal.com/wp

№	Повні дані про статті з веб-адресою електронної версії, або вихідні дані про охоронні документи; підкреслити прізвища авторів, які належать до списку виконавців
	content/uploads/2016/07/EESJ_9_4.pdf
7	<u>Сірий Є.В.</u> Дослідження соціальної напруженості в українському трансформаційному соціумі // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук.пр. Ч.ІІ: VII Міжн. наук.-практ. конф. 30-31 травня 2016 р. Східно-український національний університет ім.В.Даля (Монреаль/Рубіжне). С.193-196. http://conference-ukraine.com.ua/index.php?id=archive ; http://dsr.univ.kiev.ua/pub/publish/168171/
8	<u>Савельєв Ю.Б.</u> Суперечності сучасних теоретичних інтерпретацій суспільного розвитку, соціальної еволюції, модернізації і соціальних змін // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2015. - №3. - С. 59-74. http://i-soc.com.ua/files/j20153u/6.pdf
9	<u>Савельєв Ю.Б.</u> Соціальне включення в оцінці соціальної якості: Практики участі населення України в 2000-х роках // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Соціологія. - 2015. - №. 6. - С. 5-15. http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/newsfiles/visnyk6_2015.pdf#page=5
10	<u>Савельєв Ю.Б.</u> Соціальне включення та ексклюзія як форми взаємодії в суспільстві: евристичний потенціал соціологічних концепцій //Український соціум. - 2015. - №. 4. - С. 61-74. (Index Copernicus) http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/US-4-2015/61-74.pdf
11	<u>Савельєв Ю.Б.</u> Level of Participation in Estimating Modernization Capacity and Social Tension in European Societies (May 25, 2016). Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=2704373
12	<u>Лاپіна В.В.</u> Глобалізація моделей надмірного споживання, як конфліктогенний чинник суспільного життя та соціальної напруженості // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2015. - №4(29). - С.66-72. http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/716/617
13	<u>Лاپіна В.В.</u> Організаційно-управлінський вплив на соціальні практики споживання // Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. пр.: VII Міжнар. наук. конф. - К.: ІПК ДСЗУ 2016. - С. 315-320.
14	<u>Черних Г.А.</u> Пізнавальний потенціал концепту індивідуалізація соціальних практик// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2015. - №4(29). - С.41-51 http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/215/133

5.4. Перелік опублікованих за темою монографій:

Таблиця 5

№	Повні дані про монографії; підкреслити прізвища авторів, які належать до списку виконавців
1	Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України : кол. моногр. / [Балакірева О.М., Геець В.М., Сіденко В.Р., <u>Савельєв Ю.Б.</u> та ін.] ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". - К., 2014. - 340 с. (розділ 10)

5.5. Перелік опублікованих за темою проекту підручників, навчальних посібників, словників, довідників:

Таблиця 6

№	Повні дані про підручники, навчальні посібники, словники, довідники; підкреслити прізвища авторів, які належать до списку виконавців
1	Немає.

5.6. Перелік захищених докторських і кандидатських (доктора філософії) дисертацій

виконавцями проекту: Немає.

5.7. Кількість грантів, за якими працювали виконавці, що фінансувались закордонними організаціями (з відповідним підтвердженням від ВНЗ (НУ), посиланням на сайт грантового проекту або офіційним листом від грантодавця): Немає.

6. ВИКОНАВЦІ ПРОЕКТУ

- доктори наук: 2, кандидати наук: 3;

- молоді вчені до 35 років: 1, з них кандидатів: 1, докторів: 0, докторантів: 0; аспірантів: 0

- наукові працівники без ступеня: 0;

- інженерно-технічні кадри: 1, допоміжний персонал: 0; студенти: 0.

Р а з о м : 6.

Таблиця 9

Виконавці проекту* (з оплатою в межах запиту):

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада і місце основної роботи	Вік
1	Судаков Володимир Іванович	д-р соціол. наук	проф.	зав.кафедри. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	64
2	Савельєв Юрій Борисович	канд. філос. наук	доц.	старш. наук. співроб.. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	45
3	Сірий Євген Володимирович	д-р соціол. наук	проф.	зав. НДС. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	51
4	Нахабич Марина Анатоліївна	без ступеня	без звання	провідний інженер. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	54
5	Черних Геннадій Андрійович	канд. соціол. наук	без звання	соціолог. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	28
6	Лапіна Вікторія Вікторівна	канд. соціол. наук	без звання	молодший науковий співробітник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка	52

Рішення вченої (наукової, науково-технічної) ради від "01" грудня 2016р., протокол № 5 щодо продовження роботи

Керівник проекту

Проректор з наукової роботи

ПІБ: В.І. Судаков

ПІБ: В. С. Мартинюк

Підпис, дата: _____

Підпис, дата: _____

МП

Додаток 1. Список основних публікацій закордонних та вітчизняних вчених, на які посилаються автори роботи для доведення наукової новизни власних результатів

№	Повні дані про статті
1	Мертон Р. Соціальна теорія і соціальна структура. М.: АСТ, 2006. 276 с.
2	Головаха Є., Жуленьова О. Соціальна напруженість і потенціал протесту в українському суспільстві // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 2 (16) / Головні редактори д.екоп.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. - Київ : Інститут соціології НАН

№	Повні дані про статті
	України, 2015. С. 193-202
3	Abbott P., Wallace C. Explaining economic and social transformations in Post-Soviet Russia, Ukraine and Belarus // European Societies. – 2010. – Vol. 12, pp. 653-674.
4	Abbott P., Wallace C. Social Quality: A Way to Measure the Quality of Society // Social Indicators Research. – 2012. – Vol. 108, pp. 153-167.
5	Abbott P., Wallace C. Rising economic prosperity and social quality the case of New Member States of the European Union / Abbott P., Wallace C // Social indicators research. – 2014. – Vol. 115(1). – P. 419-439.
6	Dalton R. The Individual-Institutional Nexus of Protest Behaviour / Russell Dalton, Alix Van Sickle and Steven Weldon // British Journal of Political Science. – Vol. 40. – Issue 1. – 2010. – P. 51-73.
7	Wallace C. Changing patterns of civil society in Europe and America 1995-2005. Is Eastern Europe Different? / C.Wallace, F.Pichler, C.Haerpfer // East European Politics and Societies. – 2012. – Vol. 26 – No.1. – P. 3-19.
8	Welzel C. Emancipative values and non-violent protest: The Importance of 'Ecological' Effects / Christian Welzel, Franziska Deutsch // British Journal of Political Science. – Vol. 42. – Issue 2. – 2012. – P. 465 – 479.
9	van der Meer, T. The Politicized Participant: Ideology and Political Action in 20 Democracies / van der Meer, T., van Deth, J., Scheepers, P. // Comparative Political Studies. – 2009. – Vol. 42. – No. 11. – P. 1426- 1457.
10	Пирогов И. В. Социальная напряженность: теория, методология и методы измерения: автореф. дис. канд. социолог, наук. М., 2002
11	Штомпка П. Социология социальных изменений / Пер. с англ. под ред. В.А. Ядова.-М.: Аспект Пресе, 1996. - 416с.
12	Плюсин Ю.М. Скрытая социальная напряженность. Подходы к разработке методов оперативной оценки уровня напряженности в обществе// Проблемы социальных технологий. Новосибирск, 1998. Вып. 4. - С.53-64.
13	Головенько В.А. Рівень соціальної напруженості та потенціал соціального протесту в суспільстві: Можливості соціологічного дослідження та прогнозування /В.А.Головенько// Український соціум: Соціологія. Політика. Економіка. Педагогіка. : Науковий журнал. – 09/2007. – N5/6. – С.137-152 .
14	Акініна П.В. , Рязанцева С.В. Диагностика социальной напряженности в обществе: региональный аспект/ Под ред. П. В. Акинина, С. В. Рязанцева. – Ставрополь : Сервисшкола, 2002. – 240 с.
15	Українське суспільство 1992 — 2013. Соціологічний моніторинг / За ред. В.Ворони, М.Шульги. — К.:Ін-т соціології АНУ, 2013. 566 с.
16	Небоженко В.С. Соціальна напруженість і конфлікти в українському суспільстві. — К.: Абрис, 1994.
17	Міщенко М.Д. Соціальна напруженість у суспільстві: проблеми виявлення та аналізу. — К.: НІСД, 1995. 43 с.
18	Гарр Т.Р. Почему люди бунтуют. - СПб.: Питер, 2005. - 461 с
19	Milgram, S., & Toch, H. Collective behavior: Crowds and social movements. In G. Lindzey & E. Aronson (Eds.), The handbook of social psychology (Vol. 4) (2nd ed.). Boston: Addisson-Wesley, 1969.
20	Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы. М., 2002.
21	Davies, James C. 1962. 'Toward a theory of revolution', American Sociological Review, 27, Gurr, Ted 1970. Why Men Rebel. Princeton: Princeton University Press.
22	Берковиц Л. Агрессия: причины, последствия, контроль. – Спб.,-2001.

№	Повні дані про статті
23	Ожиганов Э.Н. Политическая напряженность: имитационное моделирование и раннее предупреждение// Аналитический вестник. - № 9 (354)-2008. с. 10-21.
24	Dogan M. Political distrust and the discrediting of politicians. Koninklijke Brill NV, Leiden, The Netherlands. Koninklijke Brill NV incorporates the imprints Brill Academic Publishers, BRILL-LEIDEN- BOSTON.2005. 254 p.
25	Farrington F. Towards a useful definition: advantages and criticism of "social exclusion" (online): http://www.nof.org.uk .
26	Davies, James C. 1971. When Men Revolt and Why. New York: Free Press.
27	Oberschall, Anthony 1973. Social Conflict and Social Movements. Englewood Cliffs: Prentice Hall
28	Спесивцева О.И. Социально-экономические изменения как генезис деприваций// Вестник Челябинского государственного университета. 2009. № 14 (152). Специальный выпуск. С. 84-86.
29	Бауман З. Индивидуализированное общество. / Зигмунт Бауман. - М.: Логос, 2002. - 390с.

Додаток 2. Дані про магістрантів (студентів), аспірантів і докторантів, які працювали за темою з оплатою праці Немає.

Додаток 4. Анотації українською мовою монографій, що наведені у Таблиці 5

№	Назви монографій та їх анотації
1	<p>Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України : кол. моногр. / [Балакірева О.М., Геєць В.М., Сіденко В.Р., Савельєв Ю.Б. та ін.] ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозів. НАН України". - К., 2014. - 340 с. (розділ 10)</p> <p>У монографії представлені результати дослідження трансформації ціннісної системи суспільства та визначено її вплив на процеси модернізації. Представлено досвід модернізації українського суспільства, приклади проектів модернізації різних країн світу та можливості їх впровадження в Україні. Для активації створення цінностей, що властиві успішним модернізаційним проектам, авторами запропоновано цінності-медіатори. Проаналізовано різноманітні сторони модернізації, зокрема: потенціал економічних орієнтацій населення; ціннісні орієнтири виробничого сектора; соціальний капітал як один з ресурсів модернізації; механізми формування громадянської активності в Україні; бар'єри на шляху модернізації вищої освіти.</p>

Керівник роботи

ПІБ: В.І. Судаков

Підпис: _____

Дата: _____